Torsdag 17 september 2020

P9_TA(2020)0235

Den humanitära situationen i Moçambique

Europaparlamentets resolution av den 17 september 2020 om den humanitära situationen i Moçambique (2020/2784(RSP))

(2021/C 385/16)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna från 1948,

— med beaktande av internationella konventioner och protokoll mot terrorism,

— med beaktande av den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter från 1966,

— med beaktande av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och målen för hållbar utveckling,

— med beaktande av rapporten om situationen i Moçambique av den 10 september 2020 från FN:s kontor för samordning av humanitära frågor (OCHA) ([1]),

— med beaktande av uttalandet av OCHA av den 29 juni 2020 om rapporten om situationen i Moçambique,

— med beaktande av det yttrande om Moçambique som antogs vid det 87:e mötet i FN:s arbetsgrupp mot godtyckligt frihetsberövande (UNWGAD) den 1 maj 2020,

— med beaktande av rapporterna om Moçambique från kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR),

— med beaktande av rapporten av den 12 april 2016 från FN:s arbetsgrupp för den allmänna återkommande utvärderingen,

— med beaktande av FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, som antogs av FN:s generalförsamling den 10 december 1984, och det fakultativa protokollet till denna, som antogs av FN:s generalförsamling den 18 december 2002,

— med beaktande av rådets slutsatser om Moçambique av den 22 april 2020,

— med beaktande av kommissionens meddelande av den 9 mars 2020 *Mot en övergripande strategi för Afrika* (JOIN(2020) 0004),

— med beaktande av EU:s årsrapport om mänskliga rättigheter och demokrati i världen 2019: Moçambique,

— med beaktande av EU:s nationella vägledande program Moçambique och elfte Europeiska utvecklingsfonden 2014–2020,

— med beaktande av slutrapporten av den 15 oktober 2019 från Europeiska unionens valobservatörsuppdrag i Moçambique om valen till generalförsamlingen och provinsförsamlingen,

— med beaktande av Cotonouavtalet,

([1]) https://reliefweb.int/report/mozambique/mozambique-situation-report-10-september-2020

— med beaktande av den 28:e politiska dialogen mellan EU och Moçambique av den 5 juni 2020,

— med beaktande av avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan Södra Afrikas utvecklingsgemenskap (SADC) och EU,

— med beaktande av sina tidigare resolutioner om Moçambique och SADC-regionen,

— med beaktande av uttalandet av den 29 juni 2020 från medordförandena för den gemensamma parlamentariska AVS–EU-församlingen,

— med beaktande av Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter,

— med beaktande av Afrikanska stadgan om demokrati, val och samhällsstyrning,

— med beaktande av Afrikanska enhetsorganisationens konvention om förebyggande och bekämpning av terrorism,

— med beaktande av grundprinciperna för SADC,

— med beaktande av SADC:s slutsatser av den 17 augusti 2020 om Moçambique,

— med beaktande av avtalet om fred och nationell försoning från 2019,

— med beaktande av artiklarna 144.5 och 132.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Den så kallade al-Shabaab-terroristgruppen, som påstås ha anknytning till den väpnade grupp som kallar sig Islamiska staten i provinsen Centralafrika, har sedan oktober 2017 inlett över 500 våldsamma attacker i norra Cabo Delgado-provinsen. Angreppen har terroriserat lokalbefolkningen, krävt över 1 500 människoliv och medfört fördrivning av över 250 000 personer och stödbehov hos över 700 000 personer.

B. Terrorattackerna har blivit allt våldsammare och många byar har angripits, och över 1 000 hem har bränts ner eller förstörts. Det har rapporterats att stridande börjat kidnappa kvinnor och flickor.

C. I augusti erövrade jihadistgrupper den strategiska hamnstaden Mocimboa da Praia, som är en viktig hamn för att underlätta utvinningen av olja och flytande naturgas. Al-Shabaabs fortsatta grepp om staden tyder på att terroristgruppen håller på att bli starkare och mer avancerad.

D. De islamistiska rebellerna använder sig i allt högre grad av olaglig narkotikahandel som finansieringskälla.

E. Moçambique har ingen historia av militant islamism. Omkring 30 procent av landets 31 miljoner invånare är katoliker, medan 18 procent är muslimer och endast två provinser – Cabo Delgado och Niassa – har muslimsk majoritet.

F. De militära åtgärder som vidtagits av moçambikiska myndigheter har varken kunnat stoppa angreppen eller hantera denna humanitära nödsituation, som har förvärrats i oroväckande takt.

G. Moçambiques regeringsstyrkor har reagerat med oproportionerligt våld, ibland i strid med internationella åtaganden om de mänskliga rättigheterna. Moçambiques president Filipe Nyusi har erkänt att myndigheterna i Cabo Delgado hade gjort sig skyldiga till ”ofrivilliga kränkningar” av de mänskliga rättigheterna. Incidenter i form av angrepp på yttrandefriheten och trakasserier av journalister har rapporterats.

H. Moçambiques armé är dåligt rustad för att hantera den ökande terrorismen i regionen. Oron för att upproret kommer att sprida sig till grannländerna och destabilisera regionen är fortfarande legitim.

I. Över hälften av de människor som drabbats av våldet i Cabo Delgado är barn. Det har förekommit klagomål om rekrytering av barn till väpnade grupper, kidnappningar och sexuellt och könsrelaterat våld mot kvinnor och flickor. Befolkningen tas ofta som gisslan i striderna mellan väpnade grupper och statliga militära styrkor.

Torsdag 17 september 2020

J. Moçambique är skyldigt att upprätthålla grundläggande människorättsnormer genom de internationella konventioner som landet har ratificerat, särskilt i sina förvarsanläggningar. De barbariska handlingar som tillskrivs al-Shabaab bör inte bemötas med ytterligare kränkningar av de mänskliga rättigheterna från Moçambiques säkerhetsstyrkors sida.

K. Byrån för integrerad utveckling i norr, ADIN (*Agencia de desenvolvimento integrado do norte*), inrättades i mars 2020 med det särskilda syftet att åtgärda de socioekonomiska bristerna i norra delen av landet.

L. I augusti 2019 undertecknades ett avtal om fred och nationell försoning i syfte att skapa fred i landet, få slut på våldet, uppnå demokratisk integration och förbättra situationen för de mänskliga rättigheterna och de medborgerliga rättigheterna.

M. Moçambique befinner sig fortfarande i en mycket bräcklig situation och kämpar för att hantera många säkerhetsrelaterade, ekonomiska och sociala utmaningar. Moçambique är ett av de fattigaste och minst utvecklade länderna och ligger på 180:e plats av 189 i indexet för mänsklig utveckling, med en genomsnittlig förväntad livslängd vid födseln på endast 58 år. Mer än 10 miljoner moçambikaner lever i extrem fattigdom med osäker livsmedelsförsörjning. Denna situation drabbar särskilt kvinnor och utsatta grupper, som konfronteras med de största svårigheterna.

N. Covid-19-pandemin har ytterligare blottlagt sårbarheterna i den regionala ekonomin. Eftersom det inte finns något adekvat socialt skydd finner miljontals människor endast anställning inom den informella ekonomin, och de som har förlorat sina jobb konfronteras med hunger och fattigdom, och utsätts i vissa fall för kränkningar, inbegripet av sina grundläggande mänskliga rättigheter. Den 9 september 2020 hade Moçambique sammanlagt registrerat över 4 500 bekräftade fall av covid-19 i landets elva provinser, och 27 dödsfall.

O. Moçambique har drabbats av förödande klimatrelaterade naturkatastrofer under de senaste åren, däribland två stora cykloner under 2019, vilket har förvärrat de redan höga fattigdomsnivåerna och otryggheten. Sådana katastrofer har lett till en utbredd osäker livsmedelsförsörjning och kronisk undernäring i vissa delar av landet, och över 43 procent av alla barn under fem år har en tillväxthämning. Totalt beräknas 7,9 miljoner människor vara i behov av akut humanitärt bistånd 2020.

P. Solidariteten inom Moçambique har ökat, och den kärva situationen för befolkningen i Cabo Delgado har ägnats särskild uppmärksamhet, vilket har fått ungdomar i Moçambique att inleda en nationell solidaritetskampanj för Cabo Delgado under hashtaggen # CaboDelgadoTambénÉMocambique (Cabo Delgado är också Moçambique) för att öka medvetenheten om den tragiska situationen i regionen.

Q. Under 2010 och 2013 upptäcktes oerhört stora gasreserver i Moçambique: Reserverna omfattar cirka 5 000 miljarder kubikmeter, vilket innebär att de utgör världens nionde största gasreserv. Detta kan göra Moçambique till en av världens fyra största producenter av flytande naturgas. Det förväntas att minst 60 miljarder US-dollar kommer att investeras under de närmaste åren i syfte att utnyttja dessa reserver – de största investeringar som någonsin gjorts i Afrika söder om Sahara.

R. Europeiska och alla andra utländska industriella och ekonomiska intressen i Moçambique bör utgå från FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Kommissionen undersöker för närvarande obligatoriska åtaganden om tillbörlig aktsamhet för att se till att EU:s investerare och de som är involverade i utvinningsindustrin agerar ansvarsfullt och bidrar till den lokala utvecklingen i länder som Moçambique.

S. Moçambique och i synnerhet regionen Cabo Delgado har visserligen de högsta nivåerna av analfabetism, ojämlikhet och undernäring bland barn, men är ändå rikt på naturresurser och råvaror, något som har lockat till sig investeringar från många internationella företag och EU-företag som konkurrerar om marknadstillträde i fråga om naturresurser. Enligt vissa rapporter har inkomsterna från naturresurser varit ojämnt fördelade i Moçambique.

T. Den 13 april 2020 godkände Internationella valutafonden (IMF) en omedelbar skuldlättnad för 25 medlemsländer, däribland omkring 309 miljoner US-dollar till Moçambique inom ramen för katastrofbegränsningsfonden *Catastrophe Containment and Relief Trust* (CCRT) för att bidra till att hantera effekterna av covid-19-pandemin.

U. Den 4 juni 2020 uppmanade FN:s humanitära samordnare för Moçambique, Myrta Kaulard, det internationella samfundet att öka sitt stöd till Moçambique.

V. Europeiska unionen har utlovat 200 miljoner euro i återhämtningsstöd till Moçambique efter cyklonerna 2019, åtföljt av 110 miljoner euro i covid-19-stöd från Europeiska unionen.

W. SADC:s regionala strategi för terrorismbekämpning från 2015, som utarbetades i linje med FN:s globala strategi för terrorismbekämpning, tillhandahåller stöd för att förebygga ungdomsradikalisering, liksom för gränssäkerhet, humanitärt bistånd och bekämpning av de bakomliggande orsakerna till terrorism.

X. Moçambique innehar för närvarande det roterande ordförandeskapet i SADC. Vid sitt 40:e toppmöte den 17 augusti 2020 lovordade den regionala organisationen landet för dess fortsatta insatser för att bekämpa terrorism och våldsamma angrepp och uttryckte SADC:s solidaritet och åtagande att stödja Moçambique i kampen mot terrorism och våldsamma angrepp, och fördömde alla terroristhandlingar och väpnade attacker.

Y. I april 2020 uttryckte både EU:s delegation i Moçambique och rådet allvarlig oro över attackerna i Cabo Delgado och upptrappningen av våldet mot civila.

Z. Trots all brutalitet och de fruktansvärda förlusterna av människoliv kunde situationen i Cabo Delgado inte väcka internationell uppmärksamhet, vilket innebar att man förlorade värdefull tid för att effektivt åtgärda problemet i ett tidigare skede.

1. Europaparlamentet uttrycker sin djupa oro över den försämrade säkerhetssituationen i norra Moçambique, särskilt i provinsen Cabo Delgado, och uttrycker sitt deltagande med våldsoffren, som är över 1 500 till antalet. Parlamentet uttrycker sin solidaritet med och sitt stöd för landets invånare, särskilt de över 250 000 personer som tvingats fly från sina hem.

2. Europaparlamentet understryker att de nuvarande säkerhetsproblemen ytterligare förvärrar en redan extremt bräcklig humanitär situation till följd av höga nivåer av underutveckling, klimatchocker och konflikter.

3. Europaparlamentet uppmanar Moçambiques myndigheter att vidta effektiva och beslutsamma åtgärder för att motverka det islamistiska upproret och skydda alla medborgare i Cabo Delgado. Parlamentet uttrycker allvarlig oro för att upproret får allt större stöd bland regionala och internationella terroristorganisationer. I detta sammanhang lyfter parlamentet fram de olyckliga likheterna med andra regioner, såsom Sahel och Afrikas horn.

4. Europaparlamentet understryker att om upproret inte stoppas, kan det eventuellt växa och sprida sig till grannländerna, vilket hotar den regionala stabiliteten. I detta sammanhang betonar parlamentet behovet av en effektiv och hållbar politik från både den nationella regeringens samt regionala och internationella aktörers sida.

5. Europaparlamentet påminner Moçambiques regering om dess ansvar att lagföra alla personer, misstänkta för terroristverksamhet, i rättvisa rättegångar. Parlamentet uppmanar landets regering att inleda en oberoende och opartisk utredning av tortyr och andra grova kränkningar som påstås ha begåtts av dess säkerhetsstyrkor i CaboDelgado. Parlamentet påminner om att Moçambique är part i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter och FN:s konvention mot tortyr, som förbjuder tortyr och annan misshandel och godtyckligt berövande av liv.

6. Europaparlamentet understryker vikten av att skydda rättigheterna för journalister, människorättsförsvarare, aktivister och alla som bara gör anspråk på sina mänskliga rättigheter och uttrycker sina åsikter i frågor av allmänt intresse. Parlamentet uppmanar Moçambiques myndigheter att genomföra en opartisk utredning av alla misstänkta fall av vandalism av nyhetskanaler, undertryckande av yttrandefriheten samt anklagelser om trakasserier och hot mot journalister.

7. Europaparlamentet uppmanar de moçambikiska myndigheterna att främja demokrati, mänskliga rättigheter, effektivt lokalt styre och effektivt återställande av rättsstatsprincipen i norra Moçambique. Parlamentet påminner om att efterlevnaden av internationell humanitär rätt och respekten för demokratiska friheter också är avgörande för att det slutliga fredsavtal som undertecknades 2019 mellan Moçambiques befrielsefront (Frelimo) och Moçambiques nationella motstånd (Renamo) ska bli framgångsrikt.

Torsdag 17 september 2020

8. Europaparlamentet understryker vikten av att fortsätta de reformer som krävs för att på ett adekvat sätt tillgodose det moçambikiska folkets behov och förhindra att medborgarna blir sårbara mål för radikalisering. Parlamentet understryker i synnerhet det akuta behovet av att skapa arbetstillfällen och möjligheter för befolkningen i Cabo Delgado, särskilt för ungdomar. Vidare betonar parlamentet behovet av insatser för att eliminera vissa av de bakomliggande orsakerna till terrorism, såsom otrygghet, fattigdom, kränkningar av de mänskliga rättigheterna, ojämlikhet, utestängning, arbetslöshet, miljöförstöring, korruption och missbruk av offentliga medel samt straffrihet, och därigenom bidra oerhört mycket till utrotandet av terroristorganisationer.

9. Europaparlamentet betonar behovet av att se till att alla militära interventioner i området skyddar, respekterar och främjar de mänskliga rättigheterna. Parlamentet uppmanar Moçambiques myndigheter att stödja och samarbeta med regionala och internationella organisationer samt organisationer i det civila samhället och samhällsbaserade grupper för att inrätta plattformar för fredsbyggande initiativ som uppmuntrar fredligt engagemang, dialog, försoning och samexistens mellan alla berörda parter. Parlamentet beklagar djupt att privata säkerhetsstyrkor sätts in i denna konflikt, vilket ytterligare blåser upp de monetära kostnaderna för landet och administreras utan någon internationell tillsyn.

10. Europaparlamentet noterar med oro den försämrade situationen för internflyktingar i Moçambique. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att samarbeta nära med SADC och dess medlemsstater för att lösa den humanitära krisen, som blir allt värre i regionen, och att utarbeta en effektiv handlingsplan.

11. Europaparlamentet uppmanar Moçambiques regering att öppet samarbeta med internationella institutioner såsom FN:s särskilda rapportörer och att tillåta närvaro av oberoende människorättsutredare och övervakare av mänskliga rättigheter i landet, liksom att korrekt analysera befolkningens humanitära behov i Cabo Delgado för att man ska kunna förse människorna med den hjälp som de behöver. Dessutom anser parlamentet att våldsoffren måste skyddas genom en hjälpplan för att de ska kunna gå vidare med sina liv.

12. Europaparlamentet anser att det behövs en mer samordnad regional och internationell insats för att man ska kunna reagera på de nära förestående säkerhetskriserna och humanitära kriserna i Cabo Delgado, inbegripet behovet av åtgärder mot gränsöverskridande hot som avser terroristuppror, tryggad livsmedelsförsörjning, internflyktingar och smuggling. Parlamentet uppmanar därför Europeiska utrikestjänsten att utöka stödet till SADC och Afrikanska unionen (AU) för att nå en långvarig och fredlig lösning.

13. Europaparlamentet påpekar att SADC:s organ för politiskt samarbete samt försvars- och säkerhetssamarbete (OPDS), inklusive dess multinationella stridsenhet för hantering av allvarliga problem vid upprorsbekämpning, bör vara en viktig aktiv aktör för att hantera denna konflikt och bör fördöma konflikten på kort sikt, samtidigt som man uppmuntrar och stöder de moçambikiska myndigheterna på lång sikt i genomförandet av ytterligare reformer som syftar till att främja demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen – något som utgör en förutsättning för stabilitet, fred och utveckling.

14. Europaparlamentet upprepar att EU är berett att inleda en dialog med Moçambique för att fastställa effektiva alternativ för genomförandet av EU:s bistånd, med beaktande av situationens komplicerade och regionala karaktär, och uppmanar Moçambiques regering att vara mer lyhörd i denna dialog och detta samarbete med EU och SADC. I detta avseende uppmuntrar parlamentet samarbete mellan de moçambikiska myndigheterna och alla nivåer i det civila samhället i syfte att finna en inkluderande lösning och snarast ta itu med de mest utsatta gruppernas behov.

15. Europaparlamentet uppmanar vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Josep Borrell, och EU-medlemsstaterna att fortsätta att följa situationen ingående och utöka sitt stöd till de nationella och regionala myndigheterna. Mot denna bakgrund välkomnar parlamentet rådets slutsatser av den 22 juni 2020, men insisterar på att ytterligare diplomatiska åtgärder bör vidtas, särskilt av de medlemsstater som har historiska och vänskapliga förbindelser med landet, i syfte att betona behovet av brådskande åtgärder i denna fråga, med dess regionala säkerhetsmässiga och humanitära dimensioner, och uppmärksamma regeringen på de geopolitiska konsekvenser som blir följden om samordnade regionala och internationella insatser saknas.

16. Europaparlamentet uttrycker sin förhoppning om att EU:s nya Afrikastrategi, när den väl har införts, kommer att bidra till att intensifiera samarbetet mellan EU och Afrika på grundval av ett partnerskap mellan jämlikar över hela kontinenten och att bägge parter kommer att samarbeta för att förbättra den ekonomiska, sociala, säkerhetsmässiga och människorättsliga situationen i länder som Moçambique.

17. Europaparlamentet anser att den aktuella utvecklingen i Moçambique och dess sociala och ekonomiska konsekvenser vederbörligen kommer att tas upp i EU:s politik gentemot Afrika inom nästa fleråriga budgetram för 2021. Parlamentet understryker att när Moçambique ofta ödeläggs av översvämningar och andra naturkatastrofer, bör landets befolkning få allt stöd och humanitärt bistånd som är tillgängligt.

18. Europaparlamentet anser att det kommande toppmötet mellan EU och Afrika är ett utmärkt tillfälle att bättre ta upp frågan om denna humanitära tragedi och för EU att utöka sitt stöd till regionala och kontinentala organisationer.

19. Europaparlamentet påminner om de internationella biståndsåtaganden som gjordes vid den internationella givarkonferensen i Beira den 30 maj och 1 juni 2019, där Europeiska unionen utlovade 200 miljoner euro i återhämtningsstöd. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att fullgöra dessa åtaganden fullt ut. Parlamentet påpekar att långsiktig återhämtning endast kan uppnås genom hållbar och inkluderande ekonomisk utveckling. Därför efterlyser parlamentet EU-stöd för Moçambiques insatser för att stabilisera sin ekonomi, skapa arbetstillfällen och främja landsbygdens konkurrenskraft, samtidigt som man säkerställer delaktighet och bevarande av miljön.

20. Europaparlamentet välkomnar Internationella valutafondens motpartskonferens (CCRT) som ett steg i rätt riktning för att hjälpa Moçambique att bekämpa de ekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att tillhandahålla IMF ytterligare bidrag, och uppmanar IMF att undersöka ytterligare alternativ för att utöka de resurser som står till CCRT:s förfogande, exempelvis användning av egna befintliga reserver. Parlamentet påminner om att bidragen till fonden absolut inte får ersätta det offentliga utvecklingsbiståndet.

21. Europaparlamentet anser att det är av yttersta vikt att lokalbefolkningen, särskilt i landets fattigaste provinser, får fördelar av att deras naturresurser utnyttjas. Parlamentet uppmanar regeringen att rättvist fördela intäkterna från exploateringsprojekt till lokala utvecklingsprojekt samtidigt som höga miljömässiga och sociala standarder respekteras.

22. Europaparlamentet påminner om att folket i Moçambique, såväl kristna som muslimer, har levt i fredlig samexistens under lång tid, och uttrycker sin övertygelse om att denna modell för tolerans och solidaritet kommer att dominera trots de islamistiska terroristernas attacker.

23. Europaparlamentet betonar behovet av att prioritera utbildning och främja landsbygdsutveckling för att motverka radikalisering, särskilt bland ungdomar på landsbygden.

24. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Moçambiques regering och parlament samt till medlemmarna och ledarna i Södra Afrikas utvecklingsgemenskap och Afrikanska unionen.